

KADIN VE SUÇ

GİRİŞ

Saldırganlık aslında bireyin ve türün yaşamsal varlığını korumak ve sürdürmek amacı taşıyan bir temel içgüdü olan savunma içgüdüsünden kaynaklanan bir dürtü olarak tanımlanabilir. Saldırganlık dürtüleri özellikle sözel veya fiziksel şiddet içeren saldırganca davranışlarla dışa vurduğunda toplumsal sorunlara neden olur; bu davranışlar yasalarda belirtilmiş başkalarına zarar veren haksız eylemler olduğunda suç oluştururlar ve hukuk düzeninin ilgi alanına girerler (Uygur 2000).

Yapılan araştırmalarda kadınların erkeklere göre daha az suç işlediği ve kadın suçlu sayısının en yüksek olduğu ülkelerde bile kadın suçlu sayısının tüm suçlu sayısına oranının %20 seviyesini aşmadığı tesbit edilmiş olup, ülkemiz için bu oranın %2.5 ilâ %3.5 olduğu belirtilmektedir (Cansunar ve ark. 1997).

Ülkemizde kadınların yaşamlarının genelde geleneksel ev içi rollerle sınırlı olmasının, âilenin diğer üyelerine yönelik şiddet ögesi içeren suç işlemleri ihtimalini yükselttiğini ortaya koymaktadır (Balcioglu 2000).

Modernleşmenin cinsiyetler arasındaki farklılığı ortadan kaldıracığı, dolayısıyla da kadın suçlu oranlarını yükselteceği varsayımı ileri sürülmüşse de, toplumsal değişme sonucu kadınların edindikleri yeni roller onları annelik ve ev kadınlığı gibi geleneksel rollerinden koparamamıştır. Bu nedenle de,

Levent ORTAKÖYLÜ*, Şafak TAKTAK*, İbrahim BALCIOĞLU**

ÖZET

Amaç: Çalışma Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesi'ne gönderilen ve müşahade altına alınan 160 sanık kadının işlemiş oldukları suçlara karşı suç nedenlerini suç âletlerini ve cezai sorumluluklarını araştırmak amacı ile planlanmıştır.

Yöntem: Retrospektif dosya taraması yöntemi ile yapılan çalışmada 1996 ilâ 2000 yılları arasında Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesi'nde müşahade altına alınan 160 kadın sanık olgu incelenmiştir.

Bulgular: Sanık kadınların %57.5'i (n=92) adam öldürme, %14.4'ü (n=23) adam öldürmeye teşebbüs ve yaralama, %6.3'ü (n=10) yangın çıkarma, %1.9'u (n=3) sahtecilik, %6.2'si (n=10) gasp ve hırsızlık, %2.5'i (n=4) uyuşturucu madde kullanma-imâlî-satışı, %2.5'i (n=4) cinsel suçlar, %8.8'i (n=14) diğer suçlar olarak tesbit edilmiştir.

Sanık kadınların işledikleri suç için %69.4'ünün (n=111) ceza ehliyeti tam olduğu, %18.1'inin (n=29) ceza ehliyetine sahip olmadığı, %10'unun (n=16) ehemmiyetli derecede azaltılmış ceza ehliyetinin olduğu belirlenmiştir.

Fâilce bildirilen suç nedenleri en sık %28.1'i (n=45) ahlâki, %29.4'ü (n=47) psikiyatrik hastalık, %11.3'ü (n=18) âile içi geçimsizlik, münakaşa ve çıkar çatışması, %6.3'ü (n=10) fizikî saldırıya uğradığı görülmüştür.

Saldırı âleti bakımından incelendiğinde ceza ehliyeti tam olan olgulardan 32'sinin ateşli silâh, 26'sinin kesici-delici âlet, 12'sinin ezici âlet, 15'inin boğma materyali, 1'inin zehirleme, 25'inin âlet kullanılmadan işlendiği, ceza ehliyeti olmayan (Türk Ceza Kanunu [TCK] 46) olgularda sanıkların 5'inin ateşli silâh, 6'sinin kesici-delici âlet, 4'ünün ezici âlet, 4'ünün boğma materyali, 10'unun âlet kullanılmadan işlendiği, ceza ehliyeti azaltılmış (TCK 47) olguların 2'sinin ateşli silâh, 2'sinin kesici-delici âlet, 3'ünün boğma materyali, 9'unun âlet kullanılmadan suçu işlemiş olduğu anlaşılmıştır.

Tüm suçlarda kadınların %24.4'ü (n=39) ateşli silâhla, %21.3'ü (n=34)'ü kesici-delici âletle, %10'u (n=16) ezici âletle, %0.6'sı (n=1) zehirleme, %13.8'i (n=22)'i boğma materyali kullanarak adam öldürme fiilini gerçekleştirmişlerdir. Olguların %30'unun (n=48) âlet kullanılmadan suç işlediği tesbit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Ülkemizde kadınların sosyal hayatın içine yeterince girmemiş olmaları, ekonomik bağımsızlıklarını kazanamamış bulunmaları nedeni ile yaşamlarının büyük bir kısmını ev içinde geçirdikleri, bu nedenlerle genellikle âilenin diğer üyelerine yönelik şiddet ögesi içeren suçlar işledikleri tesbit edilmiştir.

WOMEN and CRIME

ABSTRACT

Purpose: The purpose of this study is to examine the type of the crime, whom it is addressed to and the reason underlying the crime, social, criminal responsibility, and criminal instruments in 160 females who have been taken to Psychiatric Department of the Council of Forensic Medicine of Turkey in years 1996 to 2000.

Method: This is a retrospective file scanning study with a total of 160 criminal females' cases that have been taken to Psychiatric Department of the Council of Forensic Medicine with a suspicion of mental disorder between years 1996 to 2000.

Findings: The types of crimes were determined as 57.5% (n=92) murdering, 14.4% (n=23) attempt to murder and wounding, 6.3% (n=10), setting fire 1.9% (n=3), counterfeiting 16.2% (n=10) extortion and burglary, 2.5% (n=4) narcotic substance production and trade, 2.5% (n=4) sexual crimes, 8.8% (n=14) other crimes. %69.4 (n=111) of 160 cases had criminal responsibility, 18.1% (n=29) did not have criminal responsibility, 10% (n=16) have significantly reduced criminal responsibility. 22 of 45 cases who did not have criminal responsibility or reduced criminal responsibility were diagnosed as psychotic disorder. The reasons of the crime, as stated by the offenders, were mostly being subject to violence (44.4%) and psychiatric disease (20.6%). The most frequent crimes were committed with fire arms (n=30), 26 cases were committed with cutting-perforating instruments, 12

* Adli Tıp Uzmanı, Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesi

**Psikiyatri Profesörü, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Psikiyatri AD

elde edilen sonuçlar söz konusu varsayımı desteklemektedir.

Kadın suçluluğu incelendiğinde kadınların özellikle adam öldürme ve adam yaralama gibi suçları genelde kendilerini korumak amacıyla işlediklerinin görüldüğü bu tür suçların çoğunlukla kötü muâleme gören, dayak yiyen kadınlarda ânen görülen şiddetli tepki sonucu ortaya çıktığı ve önceden plânlanmadığı belirtilmiştir.

Çalışmamızda kadının suça yöneliminde yaş, eğitim, medenî hâlinin etkisini, yöneldiği suç çeşidini, suç işlemede kullanılan yöntemleri ve suç işleyen kadınların kişilik yapılarını tesbit edip literatür ile kıyaslamayı amaçladık.

BULGULAR

Çalışma grubu alınmış olan 160 kadın olgunun dâvâ dosyalarında suç tarihi olarak bildirilmiş olan tarihler itibarıyla yaş dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Çalışma grubumuzdaki olguların %31.9'unun (n=51) hiç okula gitmediği, %54.4'ünün (n=87) ilkokul mezunu, %11.3'ünün (n=18) lise mezunu, %2.5'inin (n=4) yüksek okul veya üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Olguların %61.3'ünün (n=98) evli olduğu, %9.3'ünün (n=15) para getiren bir işte çalıştığı belirlenmiştir.

İşledikleri iddia olunan suçlar sınıflandırıldığında, kadınların %57.5'i (n=92) adam öldürme, %14.4'ü (n=23) adam öldürmeye teşebbüs ve yaralama, %6.3'ü (n=10) yangın çıkarma, %6.2'si (n=10) gasp ve hırsızlık, %2.5'i (n=4) uyuşturucu madde kullanımı-imâli-sa-

cases were committed with crushing, suffocating and other instruments. Homicide was mostly committed with a fire arms 23.1% (n=37), and with cutting- perforating, 21.3% (n=34) and then with suffocating instruments in total crime.

Discussion and Conclusion: In our country, women have been participated with social life inadequately. Economical independency could not have been obtained by women and their life span significantly passed in home. We assume that this is the reason why violent crimes directed to other family members are more common among women.

Keywords: women, criminal responsibility, criminal instruments

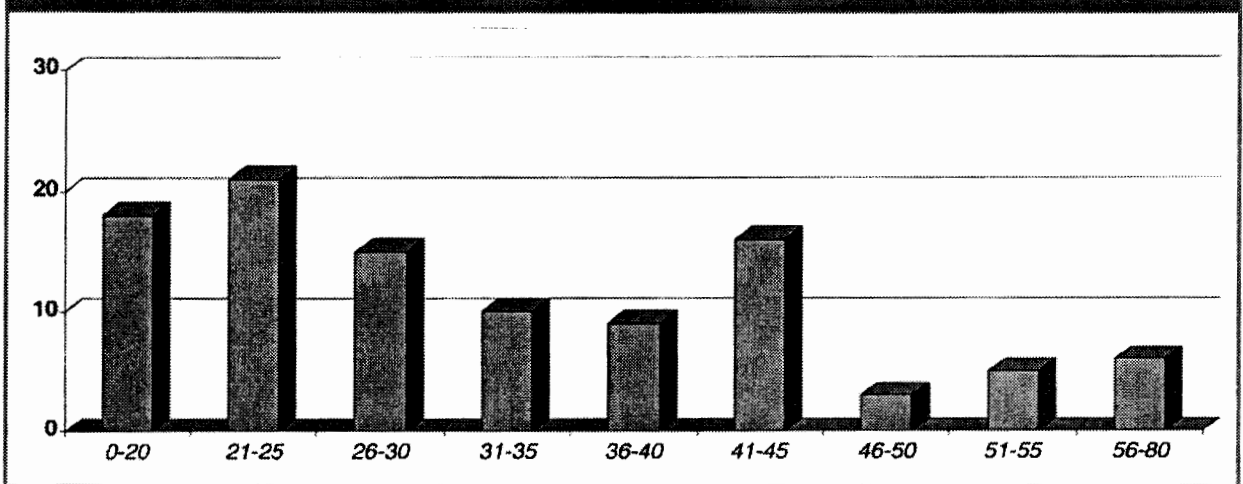
tışı, %2.5'i (n=4) cinsel suçlar %1.9'u (n=3) sahtecilik, %8.8'i (n=4) diğer suçlar olarak tesbit edilmiştir (Tablo 3).

İşlenen suçlar saldırı âleti bakımından incelendiğinde, ceza ehliyeti tam olan olgulardan 32'sinin ateşli silâh, 26'sinin kesici-delici âlet, 12'sinin ezici âlet, 15'inin boğma meteryali, 25'inin diğer âletlerle işlendiği, ceza ehliyeti olmayan (Türk Ceza Kanunu [TCK] 46) olgularda sanıkların 5'inin ateşli silâh, 6'sının kesici-delici âlet, 4'ünün ezici âlet, 4'ünün boğma materyali, 10'unun âlet kullanmadan suçu işlediği, ceza ehliyeti azaltılmış (TCK 47) olgularda 2'sinin ateşli silâh, 2'sinin kesici-delici âlet, 3'ünün boğma materyali, 9'unun âlet kullanmadan suçları işledikleri tesbit edilmiştir (Tablo 4).

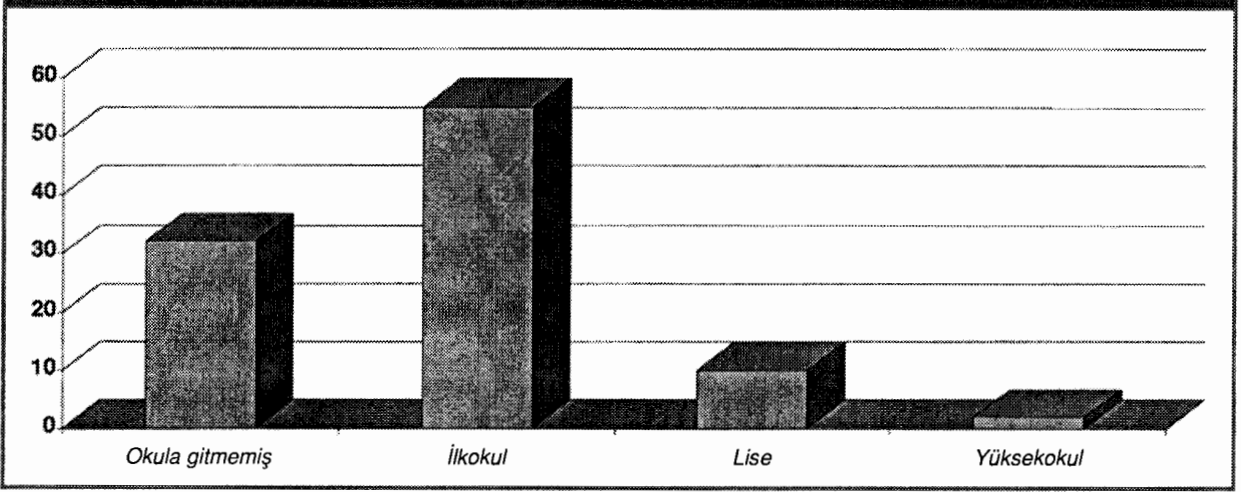
Tüm suçlarda kadınların %24.4'ü (n=39) ateşli silâh, %21.3'ü (n=34) kesici-delici âletle, %13.8'i (n=22) boğma materyali, %10'u (n=16) ezici âletlerle, %0.6'sı (n=1) zehirleme, %30'u (n=48) âlet kullanmadan suç işledikleri belirlenmiştir (Tablo 5).

En fazla işlenen suç olarak karşımıza çıkan "adam öldürme" suçu ve "adam öldürmeye teşebbüs" suçu ele alındığında 160 kadın sanığın 115'inin bu suçlara yöneldiği tespit edilmiş olup, sanıkların vermiş olduğu ifâdelerden suçun işleniş nedenini araştırdığımızda sırasıyla en çok ahlâkî nedenlerden %32.1 (n=37), âile içi geçimsizlik

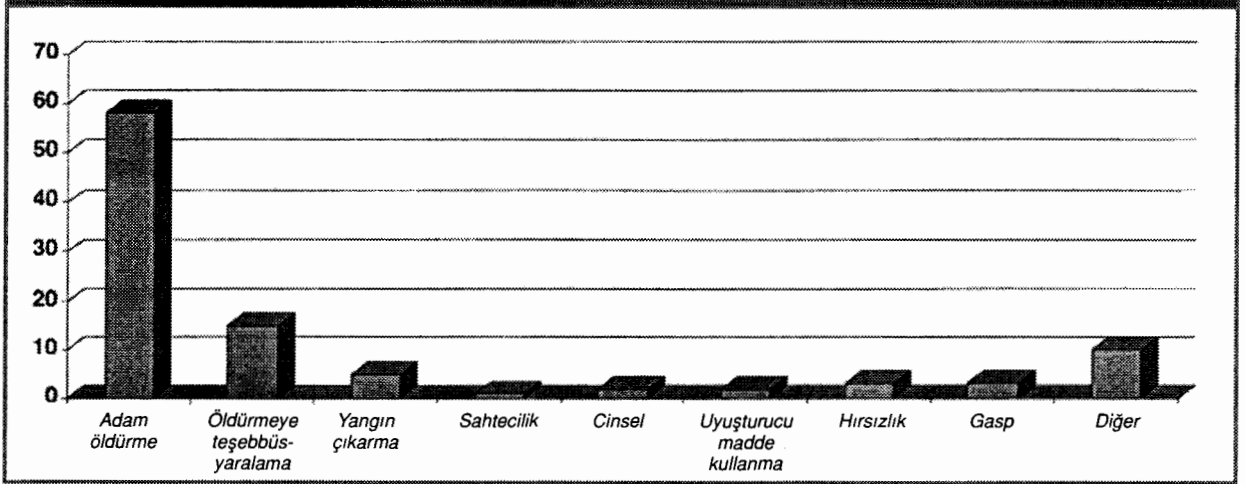
Tablo 1: Yaş Dağılımı

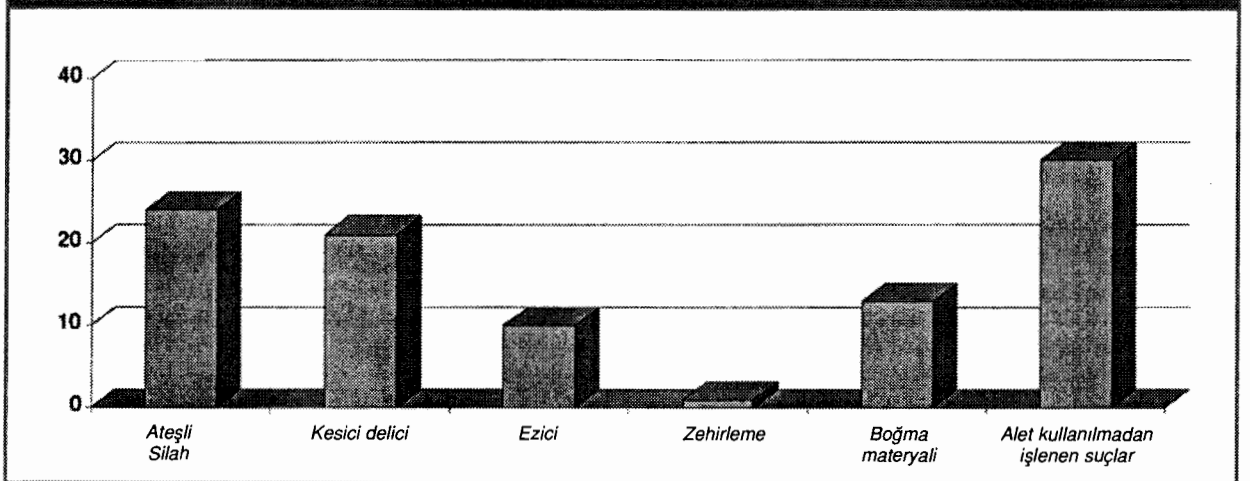
Grafik 2: Eğitim Durumu

Tablo 3: Suçların Sınıflandırılması

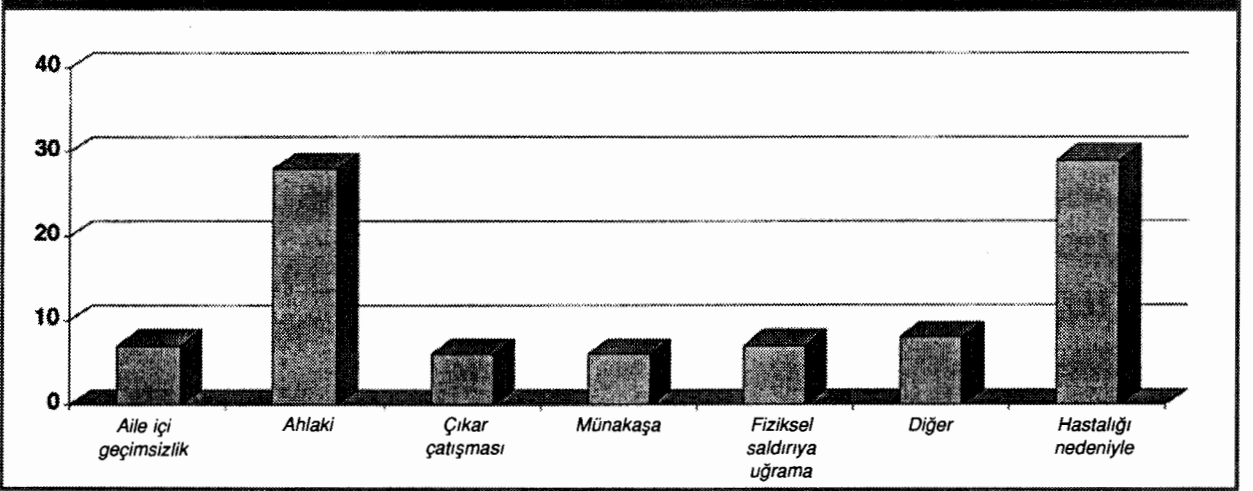
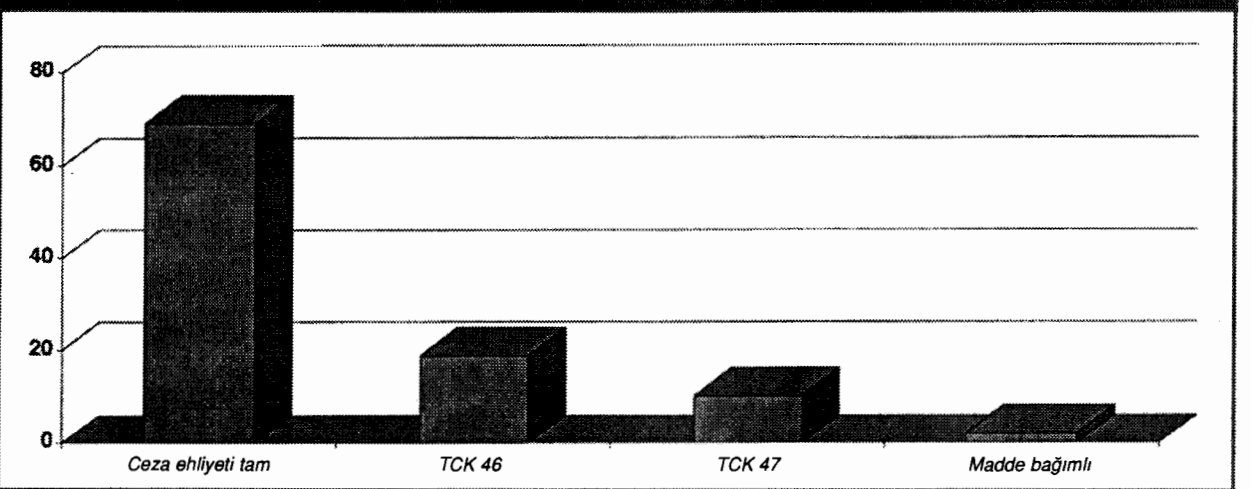

Tablo 5: İşlenen Suçlarda Kullanılan Âletler

Tablo 4: Suç Aletlerinin Ceza Ehliyeti ile Karşılaştırılması

	SUÇ ALETİ					
	Ateşli Silah	Kesici delici	Ezici	Zehirlenme	Boğma materyali	Älet kullanılmadan işlenen suçlar
Ceza ehliyeti tam	32	26	12	1	15	25
TCK 46	5	6	4	-	4	10
TCK 47	2	2	-	-	3	9
Madde Bağımlılığı	-	-	-	-	-	4
Toplam	39	34	16	1	22	48

Tablo 6: Suçun İşleniş Nedenleri**Tablo 7: Ceza Ehliyeti Dağılımı**

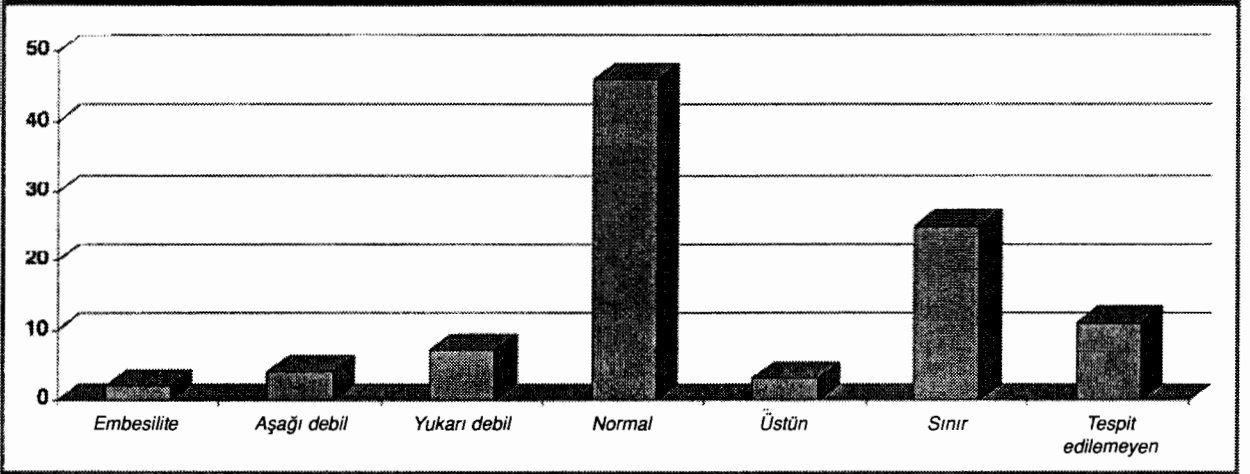
%8.7 (n=10), çıkar çatışması %8.7 (n=10), fizikî saldırıya uğrama %8.7 (n=10), münakaşa %7 (n=8), hastalığı nedeni ile %26.8 (n=30), diğer nedenler ise 8.7 (n=10) oranında "adam öldürme" ve "adam

öldürmeye teşebbüs" suçuna yönelmişlerdir (Tablo 6).

Çalışmamızda 160 olgunun %69.4'ünün (n=111) ceza ehliyeti tam, %18.1'inin (n=29) ceza ehliyetine

Tablo 8: Suç ve Suç Mağdurları

	SUÇ MAĞDURLARI								
	Eşi	Baba	Anne	Çocuk	Kardeş	Akraba	Tanıdık	Üvey çocuk	Diğer
Adam öldürme	38	9	3	16	-	7	16	3	-
Sahtecilik	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Diğer	1	-	-	1	-	-	-	-	17
Öldürmeye teşebbüs- yaralama	3	-	1	3	1	6	6	-	-
Cinsel	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Yangın çıkarma	-	-	-	-	-	-	-	-	10
Uyuşturucu madde kullanmak, imâl ve satmak	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Hırsızlık	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Gasp	-	-	-	-	-	-	-	-	5
TOPLAM	42	9	4	22	1	13	22	3	44

Tablo 9: Suçun Zekâ İle İlişkisi

sâhip değilken (TCK 46), %10'u (n=16) azaltılmış ceza ehliyeti (TCK 47), %2.5'ü (n=4) madde bağımlılığı olarak bulunmuştur (Tablo 7).

Çalışmamızda olguların işledikleri suçlar sınıflandırıldığında suçun büyük bir çoğunlukla sırasıyla eş, çocuk, tanıdık, akraba ve babaya karşı işlenmiş olduğu, eşe karşı işlenmiş suçların büyük bir orana öldürme ile sonuçlandığı belirlenmiştir (Tablo 8).

İşlenen suçların zekâ ile ilişkisi incelendiğinde, Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesin'de yapılan psikometrik incelemeler neticesinde olguların zekâ düzeylerinin büyük bir oranda normâl düzeyde olduğu, bunu sınır zekânın izlediği belirlenmiştir (Tablo 9).

Olguların zekâ düzeylerinin dağılımında adam öldürme, adam öldürmeye teşebbüs ve yaralama, yangın çıkarma, uyuşturucu madde kullanma ve satmak, gasp suçlarında zekâ düzeyi arttıkça suç oranının arttığı, sahtecilik gibi zekâ gerektiren suçlarda normâl altı zekâ düzeyinde olgu tesbit edilmemiştir (Tablo 10).

TARTIŞMA

Muhtelif çalışmalarda insanın en aktif olduğu dönem olan 20-40 yaşları arasında suça yönelimin arttığı (Dönmezer 1984) gösterilmiş olup, yapmış olduğumuz çalışma da bununla uyumlu olmakla birlikte, 45 yaşının üzerinde işlenen suç sayısının azal-

Tablo 10: Suçlara Göre Zekâ Düzeyi Dağılımı

	ZEKA						
	Embesilite	Aşağı debil	Yukan debil	Normâl	Üstün	Sınır	Tesbit edilemeyen
Adam öldürme	1	3	7	44	1	24	12
Sahtecilik	-	-	-	3	-	-	-
Diğer	-	4	-	5	1	4	-
Öldürmeye teşebbüs-yaralama	-	1	2	10	-	4	6
Cinsel	1	-	-	1	-	2	-
Yangın çıkarma	1	-	1	4	-	4	-
Uyuşturucu madde kullanmak, imâl ve satmak	-	-	-	3	-	1	-
Hırsızlık	-	-	2	-	2	1	-
Gasp	-	-	-	4	-	1	-
Toplam	3	8	12	74	4	41	18

Tablo 11: Suçta Kullanılan Âletle Zekânın İlişkisi

	Embesil	Aşağı debil	Yukan debil	Sınır zekâ	Normâl	Üstün	Tesbit edilemeyen
Ateşli silâh	-	-	1	10	22	1	5
Kesici delici âlet	-	2	2	11	17	-	2
Ezici âlet	-	2	1	4	4	-	5
Zehirleme	-	-	-	-	-	-	1
Boğma	1	-	2	3	12	-	4
Âlet kullanılmadan	2	4	6	13	19	3	1

dığı, ancak, 50 yaşının üzerinde 9 adam öldürme, 2 adam öldürmeye teşebbüs ve yaralama olgusunun bulunması ilginçti.

Olguların eğitim durumları araştırıldığında büyük çoğunluğunun hiç eğitim almamış veya ilkokul mezunu olan kişiler olduğu görüldü (Tablo 2). Sonuçların Cansunar ve Celbiş'in yapmış olduğu çalışmalarla (1997) uyumlu olup eğitim ile suç arasında yakın bir ilişkinin bulunduğunu, kişilerin suça yönelmesindeki en büyük faktörlerden birinin "eğitim yetersizliği" olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Çalışmamızda kadınların en sık işlediği suç "adam öldürme" olarak bulunmuştur. Özgür (1980) "adam öldürme" suçunun nispeten az gelişmiş Lâtin Amerika, Afrika ve Asya ülkelerinin çoğunda, daha gelişmiş Avrupa ülkelerinin ekserisine göre daha yüksek oranda olduğunu Birleşmiş Milletler tarafından bildirildiğini belirtmiştir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verilerinden kadın tutukluların yaklaşık %15-20'sinin "adam öldür-

me" sebebi ile hüküm giydikleri anlaşılmaktadır (DİE 1968-1977).

Çalışmamızda kadınlar başta ahlâkî nedenler olmak üzere, âile içi geçimsizlik, çıkar çatışması, fizikî saldırıya uğrama ve münakaşa gibi kendilerine şiddet uygulanması neticesinde "eş öldürme" suçunu işledikleri, bu konu ile ilgili Kaser-Boyd'un araştırmasında ve Steinmetz'in yaptığı çalışmada kadının dayak yiyor olması eşini öldürmenin en önemli nedenlerinden biri olarak belirtmiştir (Kasel-Boyd 1993, Steinmetz 1986).

Çalışmamızda suç işlerken en sık %24,4'ü (n=39) ateşli silâh, %21,3'ü (n=34) kesici-delici âlet kullanıldığı tesbit edilmiştir (Tablo 5). Bu konuda yapılan çalışmalarda sonuçlarla bizim çalışmamız paralellik göstermektedir (Kolburan ve Ziyalar 2001, Çelbiş ve ark. 2001).

Çalışmamızda fâilce bildirilen suç nedeni en sık %32,1'i (n=37) oranında ahlâkî olarak belirtilmiştir (Tablo 6). Bizim toplumumuz gibi geleneksel kapa-

lı toplumlarda "nâmus ve şeref" kavramları suç oluşumunda önemli bir kavram olduğu kayıtlıdır (Ozankaya 1976, Köknel 1996).

Adam öldürme suçları incelendiğinde olguların %75'inde ceza ehliyetini etkileyecek bir rahatsızlığının olmadığı, %15.2'sinin psikotik bir rahatsızlık geçirmiş olduğu, %5'ininde oligofreni bulunduğu anlaşılmıştır.

Suç işleyen psikiyatrik hastaları inceleme amacıyla yapılan bir araştırmada hastaların en çok adam öldürme ve öldürmeye teşebbüs suçları işlediği tanı olarak şizofreninin ilk sırayı aldığı görülmüştür (Maner ve ark. 1991). Bizim çalışmamızda da psikotik bozuklukların ön sırada olduğu görülmüştür. Şizofreninin de psikotik bir bozukluk olması nedeniyle, sonuçlarımız literatür ile uyumlu bulunmuştur. Akıl hastalarında eş, anne, kardeş gibi yakın akrabayı hedef alan suçların çoğunlukla hezeyan nedeni ile işlenmiş olduğu literatürde kayıtlıdır (Kolburan 1991). Bizim çalışmamızda da olguların %29.4'ünün suçları hastalığı nedeniyle işlediği, bunların da sırasıyla eş, çocuk, tanıdık, akraba ve babaya karşı işlenmiş suçlar olduğu belirlenmiştir.

Çalışmamızda adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçunu işleyenlerin çoğunluğunun ceza ehliyeti tam teşhisi alanlardan oluştuğu (Tablo 7). Kolburan ve Ziyalar (2001) ile Elbiş ve arkadaşlarının (2001) yapmış olduğu çalışmalarda da benzer sonuçlar tesbit edilmiştir.

Çalışmamızdaki olgularda zekâ durumları incelendiğinde suç işlenişinde zekânın önemli bir faktör olduğu, özellikle sahtekârlık, ideolojik suç, uyuşturucu kullanmak ve satmak gibi belli bir zekâ seviyesini gerektiren suçlar dışında zekâ düzeyi arttıkça suç oranının da arttığı görüldüğü bulunmuştur ki, bu sonuçlar Doğan'ın (1986) yapmış olduğu çalışmanın sonuçlarıyla uyumludur.

SONUÇ

Ülkemizde kadınların sosyal hayatın içine yeterince girmemiş olduğunu, ekonomik bağımsızlıklarını kazanamamış olmaları nedeniyle yaşamlarının

büyük bir kısmını ev içinde geçirdiklerini, çalışmamızda en fazla adam öldürme suçunu işledikleri tesbit edilmiş olup, bu suçu işlemelerinin ana nedeninin kendilerini savunma amacı olduğu anlaşılmıştır. Hastalıkları nedeniyle suç işleyen olgularda hastalıkların büyük oranda psikotik hastalıklar olduğu, suçun çoğunlukla âile içinde işlendiği suçun işlenişinde eğitim ve zekânın çok önemli faktörler olduğu sonucuna varılmıştır.

KAYNAKLAR

- Balçoğlu İ (2000) "Kadın Suçluluğu ve Kişilik" 9. Anadolu Psikiyatri Günleri Tam Metin kitabı, 348-356.
- Cansunar N, Aşirdizer M, Aycan N, Balçoğlu İ (1997) Kadının suça yönelimi; karşılaştırmalı bir çalışma. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası; 3; 341-351.
- Celbiş O, Akın HM, Soysal Z (2001) Eş Öldürme. Yıllık Adli Tıp Toplantıları Kitabı. 25-27 Nisan. İstanbul, 296.
- Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) (1968 - 1977) Ankara: DİE Matbaası.
- Doğan M (1986) Zeka Geriliginin Suça Etkisi. Uzmanlık Tezi. İstanbul: Adli Tıp Kurumu Başkanlığı.
- Dönmezer S (1984) Kriminoloji, 7. baskı. İstanbul: Filiz Kitap Evi, 158-175.
- Kaser-Boyd N (1993) Rorschachs of women who commit homicide. J Pers Assess; 60: 458-470.
- Kolburan G (1991) Suç işlemiş şizofrenik hastalarda suç yatkınlığının psikometrik metodla araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Adli Tıp Enstitüsü, 37.
- Kolburan G, Ziyalar N (2001) Aile içi şiddet bağlamında eş öldürme. Adli Tıp Dergisi; 2: 19-29.
- Köknel Ö (1996) Bireysel ve toplumsal şiddet. İstanbul: Altın Kitaplar, 20-53.
- Maner F, Kayatekin ZE, Abay E, Saygılı S, Şener A (1991) Psikiyatrik hastalıklar ve suç. Düşünen Adam; 4; 6-13.
- Özankaya Ö (1976) Toplumbilim, genişletilmiş 7. basım. İstanbul: Cem Yayınevi, 165-167.
- Özgür S (1980) Social Psychological patterns of homicide in Turkey; A comparison of male and female convicted murders. Master Tezi, Boğazici Üniversitesi.
- Steinmetz S (1986) The Violent Family In Violence in the Home - Interdisciplinary Perspectives. Brunner ML, editor. New York: Mezel publishers, 51-65.
- Uygur N (2000) Adli Psikiyatride kişilik ve saldırganlık. 9. Anadolu Psikiyatri Günleri Tam Metin Kitabı, 424-425.